

POPULARNONAUKOWE STRESZCZENIE PROJEKTU (W JĘZYKU POLSKIM)

Czy jest możliwe by Sokrates był gotowanym jajkiem? Według niektórych filozofów jest to niemożliwe, według innych – choć wydaje się to na pierwszy rzut oka absurdalne – zachodzi taka możliwość. Problem oczywiście jest bardziej ogólnej natury: czy dany przedmiot jednostkowy mógłby zmienić wszystkie lub większość swoich cech i pozostać tym samym przedmiotem? Esencjaliści utrzymują, że istnieją wyróżnione określenia przedmiotów, których dany obiekt nie mógłby stracić nie tracąc swojej identyczności. Taką cechą Sokratesa z przykładu może być jego rozumność. Jeżeli tak, to zgodnie z esencjalizmem, Sokrates nie mógłby być gotowanym jajkiem, ponieważ wtedy straciłby cechę bycia rozumnym. Jednak Sokrates nie może stracić cechy bycia rozumnym, jeżeli ma pozostać sobą. Haecceityści utrzymują, że jednostkowe przedmioty nie mają takich wyróżnionych cech i proponują swoje własne wyróżnione określenia, które jednak są na tyle luźne, że dopuszczają niemal nieograniczoną zmienność przedmiotów. Dla haecceitysty minimalnym ograniczeniem nakładanym na to co z danym przedmiotem mogłoby się stać jest wymóg zachowania własności bycia identycznym z sobą samym. W odniesieniu do początkowego pytania haecceitysta odpowie: tak, jest możliwe by Sokrates był gotowanym jajkiem, bo niezależnie od tego co się z nim stanie, zawsze będzie identyczny z sobą samym.

W projekcie podejmuję się próby pogodzenia ze sobą obu teorii. Główną motywacją stojącą za takim przedsięwzięciem jest obserwacja, że esencjaliści jak i haecceityści zdają się mówić o różnego rodzaju aspektach przedmiotu oraz w różnych trybach. Zaproponowane w projekcie rozwiązanie można zaprezentować na wyżej przytoczonym przykładzie: haecceitysta ma rację, gdy mówi, że Sokrates mógłby być gotowanym jajkiem, lecz esencjalista również ma rację, kiedy mówi, że Sokrates nie mógłby stać się gotowanym jajkiem. Pierwsza teoria bierze pod uwagę intuicje dotyczące możliwości które trudno jest metafizykowi unieważnić, ponieważ wydają się być logicznie dopuszczalne. Druga teoria stwierdza, że jeżeli ktoś postulowałby przedmiot, do którego się on odnosi i zidentyfikowałby cechy tego przedmiotu, to nie mogłoby się zdarzyć się tak, że tak wyznaczony przedmiot stałby się przedmiotem radykalnie innym niż jest. To jednak nie oznacza, że przedmiot nie może być pomyślany jako zupełnie inny niż jest. Nie chodzi jednak tu o zamianę danego przedmiotu w jakiś inny, lecz o bycie innym przedmiotem od samego początku jego istnienia. Dla przykładu, nie mogę przestać posiadać swoich rodziców, lecz jest pojmowalne, że nie pochodzę z rodziców, z których aktualnie pochodzę.